

Ve Štrasburku dne 3.5.2022
COM(2022) 198 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Lidé na prvním místě, zajištění udržitelného růstu podporujícího začlenění, využívání
potenciálu nejvzdálenějších regionů EU**

{SWD(2022) 133 final} - {SWD(2022) 134 final}

ÚVOD

Domovem pěti milionů občanů EU jsou její nejodlehlejší části – tzv. nejvzdálenější regiony: Guadeloupe, Francouzská Guyana, Martinik, Mayotte, Réunion a Svatý Martin (Francie), Azory a Madeira (Portugalsko) a Kanárské ostrovy (Španělsko). Tyto regiony tvoří nedílnou součást EU a mají strategickou polohu – nacházejí se v Atlantském oceánu, Karibské oblasti, Jižní Americe a Indickém oceánu.

Nejvzdálenější regiony představují významný přínos: mají mladé obyvatelstvo, rozsáhlé námořní hospodářské zóny, jedinečnou biologickou rozmanitost, bohaté obnovitelné zdroje energie, polohu a podnebí vhodné pro činnosti v oboru astrofyziky a také důležitou kosmickou infrastrukturu. Růst reálného HDP na obyvatele v některých z těchto regionů překonává průměr EU¹. Pomocí vhodných strategií rozvoje, reform a investic lze proto v budoucnu rozdíly oproti zbytku EU snižovat. Tyto regiony navíc představují výspy Evropské unie po celém světě s potenciálem pro posilování spolupráce a vztahů s okolními zeměmi a územími.

Zároveň nejvzdálenější regiony čelí přetrvávajícím omezením svého rozvoje, která jsou uznána v článku 349 Smlouvy o fungování Evropské unie. Smlouva stanoví zvláštní opatření na podporu nejvzdálenějších regionů, včetně přizpůsobení uplatňování práva EU v těchto regionech a přístupu k programům EU.

Ačkoli se tyto regiony od sebe značně liší, sdílejí některé specifické vlastnosti, jako jsou odlehlost, ostrovní povaha², většinou malá rozloha, zranitelnost vůči změnám klimatu, hospodářská závislost na několika málo odvětvích či vysoká nezaměstnanost a výrazně nižší úroveň hrubého domácího produktu (HDP), než je průměr EU a jednotlivých členských států³. Mayotte má nejnižší HDP na obyvatele v EU (30 %) a nejvyšší nezaměstnanost (27,8 %)⁴. Některé z těchto regionů vykazují během posledních dvou desetiletí nedostatečné sblížení se zbytkem EU⁵ a v současnosti jsou obzvláště silně vystaveny působení kombinace vysokých cen energie a hrozící potravinové krize v důsledku ruské invaze na Ukrajinu.

Aby některé z nejvzdálenějších regionů využily svůj potenciál, musí ještě řešit zajištění základních potřeb klíčových pro kvalitu života a pro splnění cílů udržitelného rozvoje⁶, jako je přístup k vodě, vzdělání, zdravotní péči nebo dopravě. Zásadní úlohu budou hrát i demografické faktory: vzhledem k očekávanému ztrojnásobení počtu obyvatel Mayotte a zdvojnásobení počtu obyvatel Francouzské Guyany do roku 2100 budou tyto potřeby jistě narůstat⁷. Některé regiony, jako například Kanárské ostrovy, Francouzská Guyana, Mayotte a Svatý Martin, čelí značnému tlaku v důsledku nelegální migrace. Na druhou stranu se ve stejném období očekává výrazný

¹ Podle výpočtů generálního ředitelství REGIO týkajících se růstu reálného HDP na obyvatele v letech 2000–2019 vykazují Guadeloupe, Martinik, Réunion, Mayotte a Azory růst reálného HDP na obyvatele, který převyšuje průměr EU o 1,2 % ([zpráva o soudržnosti pro rok 2022, ec.europa.eu – vložte odkaz na zprávu](#)).

² Všechny nejvzdálenější regiony s výjimkou Francouzské Guyany v Jižní Americe jsou ostrovy nebo souostroví.

³ Kód Eurostatu: nama_10r2gdp, v roce 2020 se HDP v paritě kupní síly ve srovnání s průměrem EU pohyboval od 30 % průměru EU na Mayotte (nejnižší hodnota v EU) po 76 %. Mezi lety 2010 a 2020 se HDP ve srovnání s průměrem EU na Kanárských ostrovech snížil z 83 % na 62 %, na Azorech ze 75 % na 67 % a na Madeiře z 81 % na 69 %.

⁴ Kód Eurostatu: [LFST_R_LFU3RT](#), na Guadeloupe (41,5 %), Mayotte (55,4 %) a Martiniku (38,3 %) jsou navíc jedny z nejvyšších úrovní nezaměstnanosti mladých lidí.

⁵ Kód Eurostatu: [nama_10r_2gdp](#), srovnání HDP v roce 2000 a v roce 2020.

⁶ Jde zejména o cíle „konec chudoby“, „zdraví a kvalitní život“, „kvalitní vzdělávání“, „rovnost žen a mužů“, „pitná voda a kanalizace“, „dostupné a čisté energie“, „důstojná práce a ekonomický růst“, „méně nerovností“ a „opatření v oblasti klimatu“.

⁷ Kód Eurostatu: [proj_19rp3](#), počet obyvatel Mayotte se má zvýšit z 279 000 v roce 2020 na 782 000 v roce 2100, počet obyvatel Guyany se má zvýšit z 289 000 v roce 2020 na 591 000 v roce 2100.

úbytek obyvatelstva v některých dalších nejvzdálenějších regionech⁸ v důsledku emigrace mladých lidí za lepšími příležitostmi.

Toto sdělení představuje priority pro činnost EU vůči těmto regionům a v jejich prospěch. S ohledem na dopady krize COVID-19 je jeho záměrem postavit obyvatele těchto regionů do čela cesty k udržitelnému oživení a růstu. Tyto dva cíle musí vycházet z ekologické a digitální transformace jakožto nástrojů pro soudržnou, odolnou a inkluzivní společenskou transformaci, diverzifikaci hospodářství a tvorbu pracovních míst, které reagují na potřeby lidí. Sdělení navazuje na realizaci strategického partnerství s těmito regiony z roku 2017⁹, které bylo představeno ve zprávě Evropskému parlamentu a Radě z roku 2020¹⁰.

Specifika nejvzdálenějších regionů jsou zohledňována ve zvláštních právních předpisech, fondech a programech EU. Komise je odhodlána pokračovat v začleňování specifík těchto regionů do právních předpisů a politik EU, aby podpořila jejich rozvoj prostřednictvím individuálních a místně orientovaných přístupů. Toto sdělení představuje iniciativy navrhované Komisí, které doplňují a podporují regionální a vnitrostátní opatření. Komise zejména posílí dialog s těmito regiony, poskytne jim podporu přizpůsobenou na míru a pomůže jim zlepšit administrativní kapacitu, aby mohly plně využívat výhod plynoucích z politik EU a naplnit svůj potenciál.

Ačkoliv EU hraje při naplňování potenciálu růstu nejvzdálenějších regionů klíčovou roli, jejich blahobyt a rozvoj v zásadě závisí na rozhodnutích a opatřeních samotných regionů a jejich členských států. Je na nich, aby vytvářely a prováděly rozvojové strategie přizpůsobené na míru každému regionu, stanovovaly správné priority a plně využívaly možností financování, které poskytují evropské nástroje. Tyto strategie musí předvídat potřeby občanů a reagovat na ně, řešit překážky růstu, využívat přednosti, diverzifikovat hospodářství, zvyšovat soběstačnost, rozšiřovat obchodní vazby, rozvíjet dovednosti a vytvářet pracovní místa.

Sdělení proto sice stanoví řadu iniciativ, které mají být rozvíjeny na úrovni EU, ale zároveň vybízí tyto regiony a jejich členské státy k akci, například k řešení jejich specifík v průřezových politikách a nástrojích, včetně Nástroje pro oživení a odolnost¹¹ a fondů politiky soudržnosti¹², a v horizontálních nástrojích, jako je Nástroj pro technickou podporu¹³. Sdělení rovněž navrhuje věnovat těmto regionům zvláštní pozornost v příslušných opatřeních zaměřených na naplnění celoevropských cílů například v rámci evropského pilíře sociálních práv¹⁴ a opatření v oblasti klimatu.

Toto sdělení zohledňuje podněty z veřejné konzultace, která probíhala od července do listopadu 2021¹⁵, čtyř cílených setkání s nejvzdálenějšími regiony a jejich členskými státy, dvoustranných setkání se správami nejvzdálenějších regionů, prohlášení Konference předsedů nejvzdálenějších regionů z listopadu 2021¹⁶, společného stanoviska členských států a nejvzdálenějších regionů z

⁸ Kód Eurostatu: [proj_19rp3](#), Madeira, Azory, Martinik a Guadeloupe.

⁹ COM(2017) 623 final.

¹⁰ COM(2020) 104 final.

¹¹ [Nástroj pro oživení a odolnost \(ec.europa.eu\)](#); nařízení (EU) 2021/241.

¹² Nařízení (EU) 2021/1058; nařízení (EU) 2021/1057.

¹³ Nařízení (EU) 2021/240.

¹⁴ [Evropský pilíř sociálních práv \(ec.europa.eu\)](#).

¹⁵ [Modernizace strategického partnerství Komise s nejvzdálenějšími regiony EU \(ec.europa.eu\)](#).

¹⁶ CPRUP – Conférence des Présidents des Régions ultrapériphériques, [Prohlášení Konference předsedů nejvzdálenějších regionů z listopadu 2021 \(ec.europa.eu\)](#); [Příloha k prohlášení Konference předsedů nejvzdálenějších regionů \(ec.europa.eu\)](#)

ledna 2022¹⁷, usnesení Evropského parlamentu¹⁸, studie o dopadech pandemie v těchto regionech¹⁹, jakož i stanoviska Výboru regionů (VR) a Evropského hospodářského a sociálního výboru (EHSV)²⁰. Vychází rovněž z návrhů vyplývajících z Konference o budoucnosti Evropy.

1. PANDEMIE COVID-19 A REAKCE NA KRIZI

Nejvzdálenější regiony byly krizí COVID-19 zasaženy obzvláště silně. Na Kanárských ostrovech prudce vzrostla nezaměstnanost mladých lidí z 35,4 % v roce 2019 na 57,7 % v roce 2020²¹. Na Svatém Martinu se počet uchazečů o zaměstnání ke konci roku 2020 zvýšil o více než 16 % oproti předchozímu roku. Mezi lety 2019 a 2020 klesl HDP na Kanárských ostrovech o 11 % a na Madeiře o 7 %, zatímco ve Španělsku se snížil o 7 % a v Portugalsku o 3 %²². Nejvzdálenější regiony byly rovněž postiženy narušením dodavatelských řetězců. V souvislosti s tím byly příslušné členské státy v rámci evropského semestru 2020 vyzvány k tomu, aby v těchto regionech prováděly cílené politiky s cílem snížit riziko prohlubování rozdílů²³.

Komise zavedla opatření, která mají pomoci zmírnit dopad pandemie. V rámci investičních iniciativ pro reakci na koronavirus CRII a CRII+²⁴ směřovaly prostředky politiky soudržnosti na podporu zdravotnictví, zaměstnanosti, práce na dálku a dálkového vzdělávání. Dočasný rámec pro opatření státní podpory v souvislosti s pandemií COVID-19²⁵ umožnil poskytování sociálních dávek a dávek v nezaměstnanosti a vzdělávacích programů v nejvzdálenějších regionech, z nichž některé byly spolufinancovány z programu pomoci při oživení pro soudržnost (REACT-EU)²⁶. Komise například schválila více než 20 režimů podpory na ochranu pracovních míst a podniků na Azorech a Madeiře. Program REACT-EU navíc poskytuje nejvzdálenějším regionům vyhrazenou částku ve výši 146 milionů EUR, která doplňuje podíl na finančním krytí jejich členských států. Například téměř třetina prostředků Francie z programu REACT-EU byla přidělena nejvzdálenějším regionům (1,2 miliardy EUR z 3,9 miliardy EUR) na podporu ekologické a digitální transformace (např. Wi-Fi na Guadeloupe) a infrastruktury (např. nové školy ve Francouzské Guyaně). Nástroj pro oživení a odolnost, který je ústředním prvkem nástroje NextGenerationEU²⁷, se zaměřuje na zvýšení odolnosti členských států a na podporu ekologické a digitální transformace. Příslušné národní plány pro oživení a odolnost zahrnují investice do širokopásmového připojení, čisté energie a dopravy, renovace budov, přístupu na trh práce, vzdělávání a odborné přípravy, digitalizace, sociálního bydlení, přizpůsobení se změně klimatu a prevence a odolnosti vůči katastrofám v jejich nejvzdálenějších regionech. Portugalský plán konkrétně vyčleňuje finanční prostředky na klimatickou a digitální transformaci na Azorech a Madeiře.

¹⁷ [Společné stanovisko členských států a nejvzdálenějších regionů z ledna 2022 \(outr-mer.gouv.fr\)](https://www.outre-mer.gouv.fr).

¹⁸ Usnesení Evropského parlamentu (2020/2120(INI)).

¹⁹ [Studie o dopadech pandemie COVID-19 v nejvzdálenějších regionech – závěrečná zpráva, říjen 2021](#).

²⁰ Stanovisko VR CDR 3319/2020; stanovisko EHSV ECO/567.

²¹ Údaje se týkají srovnání mezi 4. čtvrtletím roku 2019 a 4. čtvrtletím roku 2020.

²² Kód Eurostatu: [nama_10r_2gdp](#), Standard kupní síly na obyvatele v % průměru EU-27 (od roku 2020).

²³ Doporučení Rady: k národnímu programu reforem Francie (8429/20), Španělska (8428/20) a Portugalska (8441/20) na rok 2020.

²⁴ Nařízení (EU) 2020/460; nařízení (EU) 2020/558.

²⁵ [Politika hospodářské soutěže – Dočasný rámec pro opatření státní podpory v souvislosti s pandemií COVID-19 \(ec.europa.eu\)](#); Sdělení Komise „Dočasný rámec pro opatření státní podpory na podporu hospodářství při stávajícím šíření koronavirové nákazy COVID-19“ (Úř. věst. C 91 I, 20.3.2020, s. 1), ve znění sdělení Komise C(2020) 2215 (Úř. věst. C 112 I, 4.4.2020, s. 1), C(2020) 3156 (Úř. věst. C 164, 13.5.2020, s. 3), C(2020) 4509 (Úř. věst. C 218, 2.7.2020, s. 3), C(2020) 7127 (Úř. věst. C 340 I, 13.10.2020, s. 1), C(2021) 564 (Úř. věst. C 34, 1.2.2021, s. 6) a C(2021) 8442 (Úř. věst. C 473, 24.11.2021, s. 1).

²⁶ Nařízení (EU) 2020/2221.

²⁷ Nařízení Rady (EU) 2020/2094.

Komise vyzývá dotčené členské státy a nejuvzdálenější regiony, aby:

- se zabývaly potřebami nejuvzdálenějších regionů a zvyšovaly jejich odolnost ve všech odvětvích a dodavatelských řetězcích, zejména při provádění plánů pro oživení a odolnost a programů politiky soudržnosti, co nejvíce využívaly program REACT-EU pro nejuvzdálenější regiony a urychlily jeho provádění.

Komise:

- bude věnovat zvláštní pozornost nejuvzdálenějším regionům napříč různými politikami v příslušných zprávách o jednotlivých zemích v rámci procesu evropského semestru,
- zohlední odolnost dodavatelských řetězců v nejuvzdálenějších regionech²⁸ prostřednictvím odpovídající připravenosti na krize a jejich řízení v rámci nástroje pro mimořádné situace na jednotném trhu.

2. UDRŽITELNÉ OŽIVENÍ A RŮST PODPORUJÍCÍ ZAČLENĚNÍ

Aby bylo možné pokračovat v cestě k oživení Evropy i v době velké nejistoty způsobené ruskou invazí na Ukrajině, k níž došlo počátkem roku 2022, je třeba strategie oživení a růstu přizpůsobit jednotlivým nejuvzdálenějším regionům tak, aby zajišťovaly specifické potřeby obyvatelstva (kapitola 2.1.), podpořily nejvíce postižená odvětví, diverzifikovaly a modernizovaly hospodářství na základě předností regionů (kapitola 2.2.), přičemž se budou opírat o ekologickou a digitální transformaci (kapitola 2.3.).

2.1 LIDÉ NA PRVNÍM MÍSTĚ: SPRAVEDLIVÉ A ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI PRO VŠECHNY

Nejuvzdálenější regiony v průměru trpí nejvyšší mírou chudoby, negramotnosti a nezaměstnanosti, nejvyššími počty mladých lidí, kteří nejsou zaměstnáni, ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, a nejnižší úrovní dosaženého vzdělání v EU. Mnoho lidí v některých z těchto regionů nemá přístup k čisté vodě, důstojnému bydlení, elektřině, vzdělání, zdravotní péči, veřejné dopravě a internetu.

Při oživení je třeba klást lidi na první místo, aby se kvalita života v těchto regionech přiblížila průměrným hodnotám v EU a v jednotlivých státech. Úsilí o oživení by jako takové mělo začít zmírňováním chudoby, zajištěním základních potřeb lidí, a zejména by mělo vytvářet příležitosti pro děti a mladé lidi prostřednictvím integrovaného přístupu zahrnujícího vnitrostátní politiky a investice do základní infrastruktury, vysoce kvalitních veřejných služeb a správních kapacit, doplněného politikami a fondy EU. V souvislosti s tím je důležité podporovat nejuvzdálenější regiony při provádění evropského pilíře sociálních práv a při plnění cílů summitu v Portu pro rok 2030 v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby²⁹.

Řešení chudoby, podpora rovnosti a začleňování

V roce 2019 činil podíl osob ohrožených chudobou na Kanárských ostrovech 28,5 %, na Azorech 31,8 % a na Madeiře 27,8 %, což je výrazně nad průměrem EU a průměry jednotlivých členských států³⁰. Míra chudoby na Guadeloupe (34 %) je ve srovnání s pevninskou Francií

²⁸ Stanovisko VR CDR 3319/2020 uvádí, že krize způsobila v nejuvzdálenějších regionech vážné problémy při distribuci potravin.

²⁹ [Sociální summit v Portu – Sociální závazky z Porta \(2021portugal.eu\)](#): do roku 2030 by mělo být zaměstnáno nejméně 78 % osob ve věku 20 až 64 let, nejméně 60 % dospělých by se mělo každoročně účastnit odborné přípravy, alespoň o 15 milionů méně lidí ohrožených chudobou.

³⁰ Kód Eurostatu: [ilc_peps11](#), průměrné hodnoty: Portugalsko 17,2 a Španělsko 20,7.

(14 %) více než dvojnásobná³¹. Ve venkovských oblastech Réunionu žije každý druhý člověk pod hranicí chudoby³². Chudobou jsou zvláště ohroženy děti a další zranitelné skupiny, například starší lidé. Například v roce 2017 žilo osm z deseti dětí na Mayotte a šest z deseti dětí ve Francouzské Guyaně v domácnosti ohrožené chudobou³³.

Kromě toho jsou rozdíly v zaměstnanosti žen a mužů v nejvzdálenějších regionech mnohem vyšší, než je průměr EU, přičemž obzvláště výrazné jsou na Mayotte, kde je podíl zaměstnaných žen oproti mužům přibližně poloviční (23,9 % a 41,9 %³⁴). Nezaměstnanost žen je vyšší než nezaměstnanost mužů ve všech nejvzdálenějších regionech s výjimkou Réunionu³⁵. Podpora účasti žen na trhu práce může zvýšit míru zaměstnanosti a přispět tak k dosažení cíle evropského pilíře, kterým je 78% zaměstnanost do roku 2030. K tomu je zapotřebí zavést odpovídající opatření pro zajištění rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem, jakož i kvalitní předškolní vzdělávání a péči a dlouhodobou péči.

V souvislosti s tím jsou zásadní opatření zaměřená na odstranění rozdílů mezi muži a ženami v oblasti zaměstnanosti, péče, odměňování a rozhodování, a na vymýcení genderově podmíněného násilí³⁶, jak je uvedeno ve strategii EU pro rovnost žen a mužů³⁷. Strategie EU pro práva dítěte³⁸ a evropská záruka pro děti³⁹ mohou rovněž sloužit jako plán pro iniciativy zaměřené na ochranu dětí v nejvzdálenějších regionech a na pomoc při naplňování jejich práv. K dosažení těchto cílů mohou přispět fondy politiky soudržnosti EU, včetně Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) a Evropského sociálního fondu plus (ESF+). Například v období 2014–2020 poskytl EFRR 82 milionů EUR na podporu infrastruktury zařízení péče o děti a sociálních zařízení na Madeiře a Azorech. Investice z fondu ESF+ v nejvzdálenějších regionech mohou pomoci s řešením chudoby a sociálního vyloučení a s poskytováním potravinové a materiální pomoci nejchudším osobám.

Komise vyzývá dotčené členské státy a nejvzdálenější regiony, aby:

- stanovily cíle pro provádění **evropského pilíře sociálních práv** v nejvzdálenějších regionech a přispěly tak k dosažení jeho celkových cílů, zajistily, že opatření v této oblasti budou řešit specifické problémy těchto regionů, plně využívaly fondy EFRR a ESF+, včetně zvláštního dodatečného přidělu pro nejvzdálenější regiony, k plnění cílů, úkolů a opatření v rámci pilíře,
- v rámci vnitrostátních politik vypracovaly opatření na **snížení chudoby** v těchto regionech se zaměřením na zranitelné skupiny včetně starších osob, posoudily dopad reforem na chudobu a nerovnosti,
- věnovaly zvláštní pozornost specifikům nejvzdálenějších regionů při provádění **záruky pro mladé lidi a záruky pro děti** v těchto regionech, zejména akčních plánů evropské záruky pro děti,
- využívaly vnitrostátní fondy a fondy EU, zejména ESF+, k podpoře osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením, vyvážené účasti žen a mužů na trhu práce a přístupu k zaměstnání pro osoby se zdravotním postižením, čímž podpoří jejich sociální začleňování, a

³¹ INSEE [Analyses Guadeloupe No 43](#), 2020.

³² INSEE [Niveaux de vie et pauvreté à La Réunion en 2017 No 169](#), 2020.

³³ INSEE [Première No 1804](#), 2020.

³⁴ Kód Eurostatu: [LFST_R_LFE2EMPRTN](#).

³⁵ Kód Eurostatu: [LFST_R_LFU3RT](#), 2020.

³⁶ COM(2022) 105 final.

³⁷ COM(2020) 152 final.

³⁸ COM(2021) 142 final.

³⁹ Doporučení Rady (EU) 2021/1004.

dále k podpoře rovných pracovních podmínek a k ochraně obětí násilí.

Komise:

- podpoří nejvzdálenější regiony při provádění **evropského pilíře sociálních práv**, zohlední jejich specifika v iniciativách v rámci svého akčního plánu, bude sledovat jeho provádění prostřednictvím procesu semestru, bude podporovat diskuse na vysoké úrovni o provádění v těchto regionech,
- posoudí rozměr nejvzdálenějších regionů ve vnitrostátních akčních plánech, kterými se provádí **evropská záruka pro děti** s cílem zajistit, aby děti v těchto regionech měly stejné příležitosti jako jinde v EU, a podpořit výměnu osvědčených postupů,
- bude sledovat opatření těchto regionů v oblasti **snižování chudoby**, integrace a rovnosti a v oblasti prevence násilí na ženách a boje proti němu⁴⁰,
- prostřednictvím ESF+ podpoří opatření ke snižování sociálního vyloučení, bude sledovat provádění strategií sociálního začleňování (např. přístup k základním službám),
- podpoří účast nejvzdálenějších regionů v evropské síti regionů pro sociální hospodářství a v programu úkolů v oblasti evropské sociální ekonomiky.

Přístup k přiměřenému bydlení, vodě, k internetu a k cenově dostupné dopravě a energiím

V některých nejvzdálenějších regionech mnoho lidí nemá vhodné životní podmínky a přístup k základním službám. Ve Francouzské Guyaně žije 53 % lidí v přelidněných obydlích (v kontinentální Francii je to 8 %) a na Mayotte je přelidněno 56 % obydlí⁴¹. V některých regionech je nedostatečný přístup k vodě: na Mayotte nemá přístup k tekoucí vodě třetina domácností⁴², ve Francouzské Guyaně nemá více než 30 % obyvatel přístup k teplé vodě⁴³, na Guadeloupe nemají lidé stálý přístup k vodě z důvodu úniků v distribuční soustavě⁴⁴. Vysoké ceny energií navýšené v důsledku ruské invaze na Ukrajinu mohou vést k tomu, že elektřina bude pro mnohé lidi nedostupná. Nedostačující veřejná doprava ovlivňuje přístup ke službám, vzdělání a pracovním příležitostem.

Fondy politiky soudržnosti hrají důležitou roli při uspokojování některých z těchto základních potřeb. Například v období 2014–2020 podpořily EFRR a Fond soudržnosti⁴⁵ udržitelnou městskou dopravní infrastrukturu, vodohospodářskou a energetickou infrastrukturu na Madeiře a Azorech částkou 116 milionů EUR. Portugalský a francouzský plán pro oživení a odolnost počítá s investicemi do sociálního bydlení. Zajištění základních potřeb lidí vyžaduje značné vnitrostátní investice do infrastruktury doplněné prostředky EU. To je třeba zohlednit při plánování fondů EU a v žádostech o financování v rámci programů EU, jako je Nástroj pro propojení Evropy⁴⁶.

Komise vyzývá dotčené členské státy a nejvzdálenější regiony, aby:

- zajistily přístup k vhodnému a cenově dostupnému bydlení, vodě, elektřině, dopravě a

⁴⁰ COM(2022) 105 final.

⁴¹ [Informace o Francii na základě údajů institutu INSEE](#)

⁴² INSEE [Analyses Mayotte No 18](#), 2019.

⁴³ INSEE [Dossier Guyane No 10](#), 2020.

⁴⁴ V roce 2019 činila na Guadeloupe průměrná míra ztráty vody v důsledku problémů s infrastrukturou 63 %. Dvě třetiny zařízení na úpravu vody nejsou v uspokojivém stavu. [Eau et assainissement – Rapport chiffres clés \(guadeloupe.developpement-durable.gouv.fr\)](#).

⁴⁵ Z Fondu soudržnosti těžší nejvzdálenější portugalské regiony.

⁴⁶ Nařízení (EU) 2021/1153.

internetu, prozkoumaly synergie mezi vnitrostátními rozpočty a fondy a nástroji EU, včetně fondů politiky soudržnosti, na regionální úrovni stanovily cíle pro uspokojení základních potřeb.

Komise:

- bude podporovat nejvzdálenější regiony a jejich členské státy v tom, aby zajistily synergie mezi vnitrostátními rozpočty a různými fondy a programy EU, jako jsou EFRR, ESF+, Fond soudržnosti a Nástroj pro propojení Evropy, s cílem zajistit základní potřeby lidí.

Přístup ke zdravotní péči

Systémy zdravotní péče nejvzdálenějších regionů se sice značně liší, vesměs se ale vyznačují nižší kapacitou a menším počtem zdravotnických pracovníků, než činí průměr v jednotlivých členských státech a v EU⁴⁷. Pandemie COVID-19 ukázala na akutní zranitelnost a izolaci těchto regionů. Tyto regiony zatěžuje také nízká průměrná délka života⁴⁸, obzvláště vysoká míra kojenecké úmrtnosti⁴⁹, výskyt tropických nemocí a znečištění⁵⁰. Je důležité posílit lékařské kapacity, zlepšit přístup ke zdravotní péči, podporu zdraví a prevenci nemocí a posílit připravenost na pandemii.

Fondy politiky soudržnosti a Nástroj pro oživení a odolnost mohou poskytnout podporu například v oblasti infrastruktury, vybavení, vzdělávání zdravotníků a digitálních zdravotnických řešení. Francouzský plán pro oživení a odolnost například poskytne investice do modernizace nemocnic v nejvzdálenějších regionech. Program EU pro zdraví⁵¹ může podpořit opatření zaměřená na snižování nerovností v přístupu ke zdravotní péči a posilování krizové připravenosti, elektronického zdravotnictví, podpory zdraví a prevence nemocí. Spolupráci v oblasti zdraví může dále podpořit program Interreg⁵², který je klíčovým nástrojem pro spolupráci mezi regiony EU a se sousedními zeměmi mimo EU. Program Digitální Evropa rovněž podporuje digitální infrastrukturu pro přístup k zobrazovacím a genomickým údajům pro diagnostiku a péči.

Komise vyzývá dotčené členské státy a nejvzdálenější regiony, aby:

- podporovaly rozvoj zdravotnického systému a přístup k péči, vyvíjely řešení v oblasti elektronického zdravotnictví s cílem pomoci řešit nedostatek zdravotnických pracovníků a digitalizaci zdravotnického systému,
- se podílely na opatřeních v rámci programu EU pro zdraví, zejména pokud jde o překonávání nerovností v oblasti zdraví, připravenost na krizi a reakce na ně, elektronické zdravotnictví, podporu zdraví a prevenci nemocí, přístup ke zdravotní péči a tropické nemoci, se členské státy v rámci své účasti na opatřeních programu EU pro zdraví zabývaly specifickými potřebami svých nejvzdálenějších regionů,

⁴⁷ Kód Eurostatu: [HLTH_RS_PRRSG](#), na Mayotte je 81 lékařů na 100 000 lidí a ve Francouzské Guyaně je to 219 lékařů, přičemž průměr EU je 391.

⁴⁸ Kód Eurostatu: [DEMO_R_MLIFEXP](#), střední délka života na Azorech a Madeiře je 78,8 let, přičemž portugalský průměr je 81,9 let.

⁴⁹ Kód Eurostatu: [DEMO_R_MINFIND](#), kojenecká úmrtnost ve Francouzské Guyaně je oproti průměru EU téměř trojnásobná (9,7 ve Francouzské Guyaně, průměr EU je 3,4).

⁵⁰ Pesticid chlordekon, který je v EU od roku 2003 zakázaný, byl v minulosti používán v Karibiku a je spojován se zvýšeným výskytem rakoviny.

⁵¹ Nařízení (EU) 2021/522.

⁵² Nařízení (EU) 2021/1059.

- spolupracovaly s Úřadem pro připravenost a reakci na mimořádné situace v oblasti zdraví, který působí v rámci Komise, s cílem zajistit dodávky důležitých zdravotnických potřeb v období krize a s Evropským střediskem pro prevenci a kontrolu nemocí na připravenosti a reakci na hrozby v oblasti zdraví,
- využívaly programy Interreg ke spolupráci ve zdravotnictví v regionálních oblastech.

Komise:

- osloví zúčastněné strany v nejuvzdálenějších regionech, aby je zapojila do **přípravných prací na ročních pracovních programech EU pro zdraví** a do následných informačních aktivit s cílem usnadnit jejich účast na konkrétních aktivitách, zvaží cílená opatření pro nejuvzdálenější regiony⁵³,
- zapojí nejuvzdálenější regiony **do diskusí** o specifických politických iniciativách týkajících se například očkování, rakoviny či duševního zdraví,
- vyzve nevládní organizace nejuvzdálenějších regionů a další zúčastněné strany, aby se připojily k **platformě zúčastněných stran v oblasti zdravotní politiky**,
- zlepší dostupnost, kvalitu a udržitelnost zdravotní péče prostřednictvím fondů ESF+ a EFRR,
- se bude zabývat specifickými zranitelnými místy nejuvzdálenějších regionů v pracovních programech Úřadu pro připravenost a reakci na mimořádné situace v oblasti zdraví, který působí v rámci Komise⁵⁴,
- podpoří provádění opatření v rámci Evropského plánu boje proti rakovině, který řeší nerovný přístup k prevenci, screeningu, diagnostice, léčbě a péči.

Příležitosti pro mládež: vzdělávání, odborná příprava, podpora zaměstnanosti a podnikání

Nejuvzdálenější regiony trpí vysokou nezaměstnaností mladých lidí a odlivem mozků. Na Kanárských ostrovech a Mayotte přesahuje nezaměstnanost mladých lidí 50 % a na Guadeloupe, Martiniku a Réunionu se pohybuje kolem 40 %, což je mnohem více než průměr EU, který činí 16 %. V těchto regionech je obzvláště vysoký podíl mladých lidí, kteří nejsou zaměstnaní ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy (33,6 % ve Francouzské Guyaně a 24,6 % na Réunionu, což je trojnásobek průměru Francie a dvojnásobek průměru EU), a podíl osob, které předčasně ukončily školní docházku (na Azorech jde o 27 %, což je trojnásobek portugalského průměru, který činí 8,9 %) ⁵⁵.

V těchto regionech je také nižší úroveň dosaženého vzdělání. Ve francouzských nejuvzdálenějších regionech je rozšířená negramotnost: v závislosti na regionu má 30 % až 73 % sedmnáctiletých problémy se čtením (mnohem vyšší podíl než francouzský průměr 9,6 %) ⁵⁶. V souvislosti s tím jsou prioritami pro podporu EU v souladu s výsledky veřejné konzultace z roku 2021 témata vzdělávání, odborné přípravy a celoživotního učení. Cílem akčního plánu evropského pilíře sociálních práv je snížit do roku 2030 podíl mladých lidí, kteří nejsou zaměstnaní ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, z 12,6 % (2019) na 9 %, a to zejména zlepšením jejich vyhlídek na zaměstnání. V rámci záruky pro mladé lidi se členské státy zavázaly zajistit,

⁵³ [Společné stanovisko členských států a nejuvzdálenějších regionů z ledna 2022 \(outre-mer.gouv.fr\)](https://outre-mer.gouv.fr).

⁵⁴ Podle návrhů respondentů veřejné konzultace.

⁵⁵ Kód Eurostatu: [EDAT LFSE 16](#).

⁵⁶ [Convention Nationale des Associations de Protection de l'Enfant, La protection de l'enfance en Outre-mer. Etat des lieux et phenomenes émergents \(cnape.fr\)](#).

aby mladí lidé dostali nabídku zaměstnání, vzdělávání, učňovské přípravy nebo stáže do čtyř měsíců od ukončení vzdělávání nebo předešlého zaměstnání.

EU v této souvislosti podporuje rozvoj dovedností v nejbližších regionech prostřednictvím řady nástrojů. V letech 2021–2027 bude ESF+ podporovat odbornou přípravu, prevenci předčasného ukončení školní docházky a kariérní poradenství, zaměstnanost mladých lidí, podnikání a zakládání podniků, přičemž na podporu mladých lidí bude vyčleněno nejméně 12,5 % prostředků z programu. Důležitou roli hrají také plány pro oživení a odolnost – například francouzský plán pro oživení a odolnost podporuje vysokoškolské instituce na Guadeloupe a Réunionu. V letech 2014–2020 se do vzdělávání a odborné přípravy financované z ESF zapojilo téměř 25 000 osob z Martiniku. Nový dodatečný příděl z ESF+ pro nejbližší regiony podpoří odborné vzdělávání a přípravu, učňovskou přípravu, přechod ze školy do zaměstnání a zaměstnanost a mobilitu mladých lidí. Složka ESF+ „Zaměstnanost a sociální inovace“ může podpořit přístup sociálních podniků k finančním prostředkům a zvýšenou mobilitu pracovních sil a modernizaci politik zaměstnanosti. Nová iniciativa ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve – stanovit si cíl, učit se, osvojit si dovednost, dosáhnout cíle) podporovaná z tohoto fondu se zaměřuje na aktivní začleňování a poskytuje podporu znevýhodněným mladým lidem, kteří nejsou zaměstnání ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy. Ti díky ní mohou získat odbornou praxi v zahraničí a zkušenosti, které jim umožní vstoupit na trh práce a podílet se na životě společnosti. Iniciativa má za cíl zejména začlenit mladé lidi z venkovských, periferních a méně rozvinutých regionů tím, že jim poskytne studijní pobyt v jiném členském státě související s prací. Může také podpořit mobilitu mladých lidí z nejbližších regionů do sousedních zemí mimo EU a na pevninu.

Během Evropského roku mládeže 2022 se budou na posilování postavení mladých lidí zaměřovat různé iniciativy, včetně nové iniciativy zaměřené výhradně na mladé lidi z nejbližších regionů. Program Erasmus⁵⁷ poskytuje studentům z těchto regionů další podporu, pokud jde o studium v zahraničí, včetně spolupráce se sousedními zeměmi mimo EU. V letech 2014–2020 se projektů mobility v rámci programu Erasmus+ zúčastnilo 28 500 osob z nejbližších regionů⁵⁸. Komise prostřednictvím své strategie začleňování a rozmanitosti pomáhá mladým lidem z těchto regionů účastnit se programu Erasmus+ a Evropského sboru solidarity. Kromě toho je důležité podporovat mladé výzkumné pracovníky z těchto regionů a jejich účast v programu EU pro výzkum a inovace Horizont Evropa⁵⁹ a vytvářet atraktivní pracovní příležitosti pro mladé lidi v jejich regionech. Komise rovněž vytváří iniciativu zaměřenou na zmírnění problémů spojených s odlivem mozků v částech EU postižených tímto jevem, například v nejbližších regionech, a na určení potenciálních řešení.

Komise vyzývá dotčené členské státy a nejbližší regiony, aby:

- v rámci záruky pro mladé lidi zavedly v nejbližších regionech programy učňovské přípravy, udržení pracovních míst a zaměstnávání mladých a to s využitím finančních prostředků EU a při zohlednění genderového hlediska, začlenily iniciativu ALMA do programů ESF+, testovaly modely digitálního vzdělávání,
- zjišťovaly potřeby v oblasti dovedností v nejbližších regionech, využívaly ESF+ včetně dodatečného přídělu 370 milionů EUR na zlepšení vzdělávání, odborné přípravy, mobility a

⁵⁷ Nařízení (EU) 2021/817.

⁵⁸ Přehled ukazatelů GŘ EAC.

⁵⁹ Nařízení (EU) 2021/695.

zaměstnanosti mládeže,

- nabízely mladým lidem kariérní poradenství, zohledňovaly genderové hledisko, zřídily jednotná kontaktní místa, která budou lidem pomáhat při zajištění prvního zaměstnání,
- využívaly program Interreg k dalšímu rozvoji regionálních programů mobility ve vzdělávání v součinnosti s programem Erasmus+.

Komise:

- v rámci Evropského roku mládeže 2022 vytvoří grantový program v hodnotě 1 milionu EUR, který umožní mladým lidem vymýšlet a realizovat projekty na místní úrovni, a to s technickou pomocí pod vedením Komise v rámci EFRR, přičemž zvláštní pozornost bude věnována rovnosti a začleňování,
- zohlední specifika těchto regionů v ročních pracovních programech v rámci ESF+, bude podporovat regiony při využívání nového dodatečného přidělu z ESF+ a sledovat jeho využití,
- zohlední specifika nejvzdálenějších regionů a podpoří jejich účast v **pracovních programech Erasmus+**, včetně výměn se zeměmi mimo EU⁶⁰ ve **stěžejní iniciativě „Evropské univerzity“**, a rovněž v centrech excelence odborného vzdělávání,
- bude spolupracovat s vnitrostátními agenturami na další podpoře účasti mladých lidí z nejvzdálenějších regionů v programu **Erasmus+** a v **Evropském sboru solidarity**,
- bude poskytovat na míru přizpůsobené informace s cílem podpořit účast mladých lidí z nejvzdálenějších regionů v iniciativě pro dobrovolnou činnost mládeže v rámci programu Interreg, například v sousedních zemích,
- zohlední specifika nejvzdálenějších regionů v iniciativě „Cesty ke školnímu úspěchu“, jejímž cílem je omezit předčasné ukončování vzdělávání a odborné přípravy,
- zohlední specifika nejvzdálenějších regionů v připravované iniciativě zaměřené na zmírnění problémů spojených s odlivem mozků.

2.2 VYUŽÍVÁNÍ PŘEDNOSTÍ, ŘEŠENÍ OMEZENÍ A ZAMĚŘENÍ NA KLÍČOVÁ ODVĚTVÍ

Jednotlivé nejvzdálenější regiony se od sebe značně liší. Každý region má vlastní soubor omezení a předností, od zemědělství či cestovního ruchu po modrou ekonomiku nebo kosmický průmysl. Hospodářský rozvoj je velmi různorodý od Mayotte (30 % HDP EU) a Francouzské Guyany (46 %) po Madeiru (69 %) a Martinik (76 %). Tyto výrazné rozdíly si vyžadují použití na míru přizpůsobených strategií regionálního rozvoje. Klíčem k oživení a růstu je diverzifikace hospodářství se zaměřením na vlastní přidanou hodnotu v souladu se strategiemi inteligentní specializace.

Krise COVID-19 a současný nárůst cen energií a potravin v důsledku ruské invaze na Ukrajinu naplno odhalily potřebu těchto odlehklých regionů rozvíjet jistou úroveň autonomie v oblastech zemědělství a zásobování energií a diverzifikovat zdroje. Produkce potravin šetrná k životnímu prostředí je příležitostí k diverzifikaci a ekologizaci tohoto odvětví a k tvorbě kvalitních pracovních míst. Stejně tak zařízení využívající čistou energii, založená například na solární a větrné energii, mohou pomoci překonat výpadky energie a dekarbonizovat skladbu zdrojů energie.

⁶⁰ Evropský parlament, Výbor regionů a Konference předsedů nejvzdálenějších regionů vyzývají k přijetí opatření pro zvýšení zapojení nejvzdálenějších regionů do programu Erasmus+ a na podporu výměn se sousedními zeměmi.

Výzkum, inovace a inteligentní specializace

Nejvzdálenější regiony aktualizují své strategie inteligentní specializace⁶¹ s cílem podpořit inovace v nejslibnějších odvětvích, konkrétně v zemědělsko-potravinářském průmyslu, bioekonomice, udržitelné modré ekonomice, vzdělávání a výzkumu v oblasti tropické medicíny, cestovním ruchu a kreativních odvětvích. Posílení výzkumu a inovací může těmto regionům pomoci k využití jejich předností a k začlenění se do Evropského výzkumného prostoru (EVP). Komise bude usilovat o zlepšení přístupu k excelenci a překonání rozdílů v oblasti inovací⁶². Předchozí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont 2020 pomohl nejvzdálenějším regionům zvýšit jejich výzkumnou kapacitu prostřednictvím projektu FORWARD⁶³. Složka programu Horizont Evropa „Rozšiřování účasti a šíření excelence“, zaměřená na podporu zemí zaostávajících ve výzkumu, byla rozšířena na všechny nejvzdálenější regiony. Nedávné výzvy k předkládání projektů v rámci programu Horizont Evropa, například v oblasti mořské biologické rozmanitosti nebo obnovy ekosystémů, odrážejí specifika nejvzdálenějších regionů. Měly by být prozkoumány synergie mezi EFRR a programem Horizont Evropa, například kumulativní financování a podpora projektů, kterým byla udělena pečeť excelence. Program Horizont Evropa dále podporuje spolupráci mezi vnitrostátními programy v oblasti výzkumu a inovací, což státům umožňuje určovat společné priority pro jejich nejvzdálenější regiony a realizovat společné výzvy. Další příležitosti k podpoře výzkumu a inovací na místní úrovni nabízí mise programu Horizont Evropa „Obnova našich oceánů a vod do roku 2030“.

Fond EFRR bude podporovat inovace prostřednictvím svých hlavních programů, programů Interreg a iniciativy meziregionálních inovačních investic, která rozšiřuje meziregionální projekty v oblastech inteligentní specializace. Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond (ENRAF)⁶⁴ rovněž podporuje využívání výzkumu, inovací a technologií v modré ekonomice, platforma⁶⁵ a fond BlueInvest pak poskytují služby v oblasti investiční připravenosti.

Komise vyzývá dotčené členské státy a nejvzdálenější regiony, aby:

- využívaly příležitosti v rámci složky programu Horizont Evropa věnované „rozšiřování“ a výzev k předkládání projektů na témata klíčová pro nejvzdálenější regiony,
- zahájily proces určení společných priorit s ohledem na spolupráci mezi poskytovateli finančních prostředků na výzkum na programové úrovni v rámci programu Horizont Evropa,
- revidovaly a provedly strategie inteligentní specializace, využívaly příležitosti plynoucích z meziregionálních partnerství a hodnotových řetězců v rámci inteligentní specializace.

Komise:

- navrhne v **pracovním programu iniciativy meziregionálních inovačních investic na období 2023–2024** výzvu přizpůsobenou na míru nejvzdálenějším regionům,
- v závislosti na výsledcích projektu FORWARD **navrhne zvláštní koordinační a podpůrná opatření v rámci složky programu Horizont Evropa věnované „rozšiřování“**, jak navrhují nejvzdálenější regiony, s cílem dále aktivizovat místní výzkumná a inovační společenství, například prostřednictvím projektů místních výzkumných pracovníků zaměřených na socioekonomická témata specifická pro dané regiony,

⁶¹ COM(2017) 376 final.

⁶² COM(2020) 628 final.

⁶³ [FORWARD – Podpora excelence v oblasti výzkumu v nejvzdálenějších regionech EU \(forward-h2020.eu\)](https://ec.europa.eu/research/forward/)

⁶⁴ Nařízení (EU) 2021/1139.

⁶⁵ [BlueInvest \(ec.europa.eu\)](https://ec.europa.eu/blueinvest/)

- podpoří nejvzdálenější regiony při vytváření a provádění strategií inteligentní specializace a poskytne jim přizpůsobenou podporu prostřednictvím **praktické komunity**, jejíž fungování bude zahájeno do konce roku 2022,
- zajistí, aby příští pracovní programy programu Horizont Evropa zahrnovaly témata relevantní pro nejvzdálenější regiony.

Mobilita, doprava, cestovní ruch a kultura

Nejvzdálenější regiony jsou z hlediska dopravy a zásobování zbožím závislé na leteckých a námořních spojeních. Dopravní spojení v rámci regionů a s pevninskou Evropou je nezbytné pro přístup lidí ke vzdělání, odborné přípravě a zaměstnání, jakož i pro podnikání, obchod a cestovní ruch. Cestovní ruch se významně podílí na jejich ekonomice – tvoří 35 % HDP Kanárských ostrovů⁶⁶ a čtvrtinu HDP Madeiry, přičemž toto odvětví bylo těžce zasaženo krizí COVID-19⁶⁷. Na Madeire využilo v roce 2020 zařízení cestovního ruchu o 61 % méně hostů, s čímž souvisel 64% pokles příjmů ve srovnání s rokem 2019⁶⁸.

Mobilitu, dopravu a cestovní ruch mohou podpořit různé fondy EU. Nástroj pro propojení Evropy může spolufinancovat dopravní infrastrukturu a jeho pracovní program konkrétně podporuje námořní přístavy, aby pomohl zlepšit propojení nejvzdálenějších regionů. Návrh Komise na revizi nařízení o transevropské dopravní síti (TEN-T)⁶⁹ zohledňuje potřeby nejvzdálenějších regionů v oblasti konektivity, přičemž do map sítě TEN-T doplňuje jejich přístavy, městské uzly a silnice a umožňuje jim získat podporu z Nástroje pro propojení Evropy. Tyto regiony mohou využít EFRR a Fond soudržnosti⁷⁰ pro letištní infrastrukturu a na podporu odvětví cestovního ruchu. Například španělský plán pro oživení a odolnost podporuje odolnost cestovního ruchu a zaměřuje se na investice do infrastruktury a marketingu.

S ohledem na jejich značnou závislost na leteckém spojení jsou všechny lety z nejvzdálenějších regionů do Evropského hospodářského prostoru do konce roku 2023 vyňaty ze systému obchodování s emisemi (ETS)⁷¹. Komise v roce 2021 navrhla vyjmout lety mezi těmito regiony a jejich členskými státy ze systému ETS do roku 2030⁷². Cesta transformace pro cestovní ruch⁷³ bude řídit ekologickou a digitální transformaci a odolnost v tomto odvětví, přičemž budou navržena opatření, která mohou nejvzdálenější regiony provádět. Komise dále podpořila odvětví kultury pilotním projektem v oblasti kultury zaměřeným na nejvzdálenější regiony a zámořské země a území⁷⁴ a dalšími iniciativami⁷⁵, které doplňují program Kreativní Evropa.

Komise vyzývá dotčené členské státy a nejvzdálenější regiony, aby:

- využily veškerých možností financování základní dopravní infrastruktury, a to i pro alternativní paliva,

⁶⁶ [Studie o dopadech pandemie COVID-19 v nejvzdálenějších regionech – závěrečná zpráva, říjen 2021 \(ec.europa.eu\).](#)

⁶⁷ [Regionální dopady krize COVID-19 na odvětví cestovního ruchu – závěrečná zpráva, srpen 2021 \(ec.europa.eu\).](#)

⁶⁸ [Studie o dopadech pandemie COVID-19 v nejvzdálenějších regionech – závěrečná zpráva, říjen 2021 \(ec.europa.eu\).](#)

⁶⁹ COM(2021) 812 final.

⁷⁰ Fond soudržnosti se týká nejvzdálenějších portugalských regionů.

⁷¹ Nařízení (EU) 2017/2392.

⁷² COM(2021) 552 final.

⁷³ [Cesta transformace pro cestovní ruch \(ec.europa.eu\).](#)

⁷⁴ K EU je přidruženo 13 zámořských zemí a území: Aruba (NL), Bonaire (NL), Curaçao (NL), Francouzská Polynésie (FR), Francouzská jižní a antarktická území (FR), Grónsko (DK), Nová Kaledonie (FR), Saba (NL), Svatý Bartoloměj (FR), Svatý Eustach (NL), Sint Maarten (NL), Saint Pierre a Miquelon (FR) a ostrovy Wallis a Futuna (FR).

⁷⁵ Například Monitor kulturních a kreativních měst a Kulturní skvosty.

- investovaly do odolného, digitálně přizpůsobeného a udržitelného cestovního ruchu a využívaly k tomu možnosti financování EU, zejména při plánování fondů politiky soudržnosti, se podílely na realizaci cesty transformace pro cestovní ruch a sdílely údaje týkající se cestovního ruchu,
- prohlubovaly dovednosti a umožňovaly změny kvalifikace pracovníků v cestovním ruchu v rámci paktu pro dovednosti partnerství pro cestovní ruch.

Komise:

- zohlední specifika těchto regionů při revizi nařízení o leteckých službách,
- bude podporovat a usnadňovat využívání dostupných nástrojů EU ke zlepšení propojení a mobility nejvzdálenějšími regiony,
- bude podporovat investice do odvětví cestovního ruchu, zajistí, aby fondy EU, například fondy politiky soudržnosti, podporovaly obnovu a udržitelný rozvoj tohoto odvětví,
- bude odvětví cestovního ruchu poskytovat informace o možnostech financování a podporovat jejich využívání,
- zohlední specifika těchto regionů v kritériích pro udělování ekoznačky ubytovacím zařízením v cestovním ruchu v EU, bude podporovat sdílení údajů o cestovním ruchu a rozvoj datového prostoru pro cestovní ruch,
- zohlední specifika nejvzdálenějších regionů v pracovních programech složky MEDIA v rámci programu Kreativní Evropa.

Biologická rozmanitost

Nejvzdálenější regiony mají mimořádně vysokou hodnotu biologické rozmanitosti. To uznává i Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030⁷⁶, která výslovně zdůrazňuje potřebu chránit a obnovovat jejich ekosystémy. Na této biologické rozmanitosti závisí mnoho odvětví, včetně cestovního ruchu, rybolovu, lesnictví a zemědělství. Zdravé ekosystémy rovněž zajišťují čistotu ovzduší a vody a zmírňují nepříznivé účinky změny klimatu. Jejich ochrana a obnova je proto nezbytná. Komise by uvítala, kdyby členské státy zahrnuly do sítě chráněných území EU Natura 2000⁷⁷ všechny své nejvzdálenější regiony, které v ní doposud nejsou zahrnuty.

Investice v rámci EFRR pomohou zachovat a obnovit chráněné oblasti i ekologickou infrastrukturu. Z fondu ENRAF jsou podporovány chráněné mořské oblasti, živé mořské zdroje a ekosystémy. Investice do biologické rozmanitosti lze získat také prostřednictvím programu InvestEU⁷⁸. Program pro životní prostředí a oblast klimatu (LIFE)⁷⁹ navíc ve všech svých složkách zohledňuje specifika nejvzdálenějších regionů: biologickou rozmanitost, ekosystémové služby, oběhové hospodářství, změnu klimatu a energetiku, a věnuje zvláštní pozornost a uděluje bonusové body žádostem z těchto regionů. Program LIFE zahrnuje také grantový program pro malé projekty v nejvzdálenějších regionech spolufinancované z 95 %. Komise rovněž zřídila službu pro technickou pomoc „Green Assist“, která podporuje veřejné a soukromé investice do přírodního kapitálu, biologické rozmanitosti, oběhového hospodářství a ekologizace dalších

⁷⁶ COM(2020) 380, závazek chránit minimálně 30 % rozlohy pevniny EU a 30 % rozlohy moře EU.

⁷⁷ [Natura 2000 \(ec.europa.eu\)](https://ec.europa.eu/natura2000/).

⁷⁸ InvestEU je rozpočtová záruka zaměřená na využití soukromých a veřejných prostředků za účelem podpory investic do: udržitelné infrastruktury, výzkumu, inovací a digitalizace, malých podniků, jakož i do sociálních investic a dovedností.

⁷⁹ Nařízení (EU) 2021/783; Pracovní program LIFE na období 2021–2024 – C(2021) 4997 final.

investic. Takové investice mají kromě ochrany životního prostředí také velký potenciál pro udržitelný a ekologický cestovní ruch, jakož i pro hospodářskou diverzifikaci, například v oblasti farmaceutického výzkumu a vývoje.

Komise vyzývá dotčené členské státy a nejuvzdálenější regiony, aby:

- využily zvláštních příležitostí v rámci programu LIFE, například grantů na projekty v oblasti biologické rozmanitosti, programu Horizont Evropa, například na výzkum mořské biologické rozmanitosti⁸⁰, a iniciativy meziregionální inovační investice pro spolupráci v oblasti ekologické transformace,
- prováděly strategie začleňující biologickou rozmanitost do všech odvětví, v národních plánech obnovy vypracovaly opatření na ochranu a obnovu ekosystémů nejuvzdálenějších regionů,
- při provádění programů EU⁸¹ podporovaly zelené dovednosti a pracovní místa, kombinovaly finanční prostředky s finančními nástroji s využitím technické pomoci „Green Assist“.

Komise:

- posílí podporu projektů týkajících se významných nebo nově objevených druhů⁸² v nejuvzdálenějších regionech z **programu LIFE v letech 2025–2027**, a to na základě posouzení⁸³.
- přijme návrh **nařízení o obnově přírody** zohledňující specifika nejuvzdálenějších regionů, bude sledovat provádění opatření na obnovu přírody v nejuvzdálenějších regionech,
- bude nadále podporovat hodnocení ekosystémů v nejuvzdálenějších regionech, například prostřednictvím projektu MOVE-ON⁸⁴, a bude tato hodnocení poskytovat znalostnímu centru pro biologickou rozmanitost⁸⁵.

Modrá ekonomika

Nejuvzdálenější regiony mají díky svým rozsáhlým výlučným ekonomickým zónám, které tvoří více než polovinu výlučných ekonomických zón EU, a díky bohaté mořské biologické rozmanitosti jedinečný potenciál pro modrou ekonomiku. Rybolov a námořní doprava zůstávají důležitou součástí jejich hospodářství. Je důležité, aby nejuvzdálenější regiony rozvíjely své strategie modré ekonomiky udržitelným způsobem, včetně ochrany své mořské biologické rozmanitosti.

Fond ENRAF a fondy politiky soudržnosti podporují námořní odvětví nejuvzdálenějších regionů. V rámci fondu ENRAF mohou tyto regiony využívat vyčleněný rozpočet ve výši 315 milionů EUR na strukturální investice a kompenzace dodatečných nákladů, a dále také zvláštní ustanovení o státní podpoře pro rybolov a akvakulturu. Komise v rámci probíhajícího přezkumu těchto pravidel navrhla zachovat zvláštní podmínky pro tyto regiony⁸⁶. Investice do inovativní obnovitelné mořské energie, modrých biotechnologií, akvakultury, výzkumu, ochrany a

⁸⁰ Stanovisko EHSV ECO/567 vyzývá k vynaložení úsilí v oblasti výzkumu a inovací souvisejících s oceány.

⁸¹ V souladu se Strategií EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 budou opatření v oblasti biologické rozmanitosti vyžadovat nejméně 20 miliard EUR ročně a fondy a programy EU mají začlenit biologickou rozmanitost do svého financování až do výše 7,5 % ročních výdajů v roce 2024 a 10 % v letech 2026–2027.

⁸² Jedná se o druhy, které dosud neposoudil Mezinárodní svaz ochrany přírody a přírodních zdrojů.

⁸³ Prohlášení Konference předsedů nejuvzdálenějších regionů z listopadu 2021.

⁸⁴ [Projekt MOVE-ON \(moveon-project.eu\)](https://moveon-project.eu)

⁸⁵ Jak je navrženo v usnesení Evropského parlamentu (2020/2120(INI)).

⁸⁶ [Veřejná konzultace k revidovaným pravidlům státní podpory v odvětvích rybolovu a akvakultury \(ec.europa.eu\)](https://ec.europa.eu).

udržitelného průzkumu hlubinných zdrojů a vzdělávání mohou vést ke vzniku nových obchodních modelů a pracovních míst. Program Horizont Evropa rovněž poskytuje příležitosti ke koordinaci opatření zaměřených na dosažení klimaticky neutrální modré ekonomiky a snížení znečištění a emisí skleníkových plynů v námořním odvětví prostřednictvím své mise „Obnova našich oceánů a vod do roku 2030“.

Komise vyzývá dotčené členské státy a nejuvzdálenější regiony, aby:

- prováděly strategie modré ekonomiky a využívaly synergií v rámci podpory EU, včetně fondu ENRAF pro strukturální investice, EFRR a Nástroje pro propojení Evropy pro infrastrukturu, ESF+ pro odbornou přípravu, programu LIFE a fondu ENRAF pro opatření v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti a programu Horizont Evropa pro inovace,
- zintenzivnily své úsilí v boji proti nezákonnému rybolovu,
- se zapojily do hodnotových řetězců udržitelné modré ekonomiky (například modrý cestovní ruch, mořská obnovitelná energie, udržitelný rybolov a akvakultura, prevence znečištění, řízení rizik),
- provedly studie o shromažďování údajů a o rybích populacích s podporou fondu ENRAF v souladu s doporučeními studie o shromažďování údajů a vědeckém poradenství v nejuvzdálenějších regionech EU z roku 2022⁸⁷, zlepšily plnění povinnosti podávat zprávy,
- se zapojily do mise „Obnova našich oceánů a vod do roku 2030“.

Komise:

- v souladu s pracovním programem fondu ENRAF na období 2022–2023 vyhlásí výzvu k předkládání návrhů na strategie modré ekonomiky v nejuvzdálenějších regionech, podpoří modrou ekonomiku nejuvzdálenějších regionů v rámci fondu ENRAF, jak navrhly Evropský parlament, regiony a jejich členské státy,
- bude ve spolupráci s dotčenými členskými státy řešit otázku shromažďování údajů týkajících se rybolovu⁸⁸ v nejuvzdálenějších regionech, jak je stanoveno v příslušných právních předpisech EU⁸⁹, přičemž zohlední specifika těchto regionů a bude vycházet z výsledků studie o sběru údajů a vědeckém poradenství v nejuvzdálenějších regionech EU z roku 2022⁹⁰,
- bude nadále podporovat dohody o partnerství v oblasti udržitelného rybolovu, které jsou přínosné pro hospodářství nejuvzdálenějších regionů, zejména s jejich sousedními zeměmi,
- bude pořádat výměny znalostí o územním plánování námořních prostor a obnovitelných zdrojích energie, zejména prostřednictvím projektu „Pokrok v územním plánování námořních prostor v nejuvzdálenějších regionech“ realizovaného v období 2021–2024.

Zemědělství a rozvoj venkova

Zemědělství zůstává ve většině nejuvzdálenějších regionů klíčovým odvětvím, které se značnou měrou podílí na jejich přidané hodnotě a zaměstnanosti. Inovace mohou pomoci zlepšit kvalitu

⁸⁷ [Overview of the state of data collection and scientific advice in the EU ORs, with case study on a roadmap towards regular stock assessment in French Guiana \(Přehled stavu shromažďování údajů a vědeckého poradenství v nejuvzdálenějších regionech EU s případovou studií týkající se plánu pravidelného hodnocení populací ve Francouzské Guyaně\) – Úřad pro publikace Evropské unie \(ec.europa.eu\).](#)

⁸⁸ Sdělení Komise „Pokyny k analýze vyváženosti rybolovné kapacity a rybolovných práv“ (COM (2014)545).

⁸⁹ Pokyny pro posuzování státní podpory v odvětví rybolovu a akvakultury (Úř. věst. C 217, 2.7.2015, s. 1) ve znění sdělení, kterým se mění pokyny a nařízení Komise (Úř. věst. C 422, 22.11.2018, s. 1).

⁹⁰ [Overview of the state of data collection and scientific advice in the EU ORs \(Přehled stavu sběru údajů a vědeckého poradenství v nejuvzdálenějších regionech EU\) \(ec.europa.eu\).](#)

potravin a účinné využívání zdrojů a snížit dopady produkce potravin. V souladu se strategií „od zemědělce ke spotřebiteli“ může mít rozšiřování ekologického zemědělství v těchto regionech jak ekologické, tak i ekonomické přínosy. Klíčem ke zlepšení konkurenceschopnosti je rozvoj zemědělství takovým způsobem, aby obstálo v budoucnosti a aby používalo méně chemických pesticidů a antibiotik a více agroekologických postupů.

EU bude i nadále významně podporovat zemědělství nejvzdálenějších regionů. Program speciálně zaměřený na odlehlost a ostrovní charakter (POSEI)⁹¹ podporuje místní produkci prostřednictvím přímých plateb zemědělcům, tržních opatření a dodávek základních zemědělských produktů. Díky úzké interinstitucionální spolupráci si rozpočet programu POSEI v letech 2021–2027 zachová svou finanční kapacitu. Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova dále stanoví pro tyto regiony zvláštní podmínky, včetně toho, že členské státy musí přizpůsobit své strategické plány společné zemědělské politiky (SZP) specifickým svým nejvzdálenějších regionů⁹², jak je rovněž zdůrazněno v doporučeních Komise⁹³, a přitom řešit cíl v podobě zvýšené hospodářské, environmentální a sociální udržitelnosti.

Nástroje státní podpory v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech⁹⁴ navíc umožňují vyšší maximální míru podpory pro investice v těchto regionech a provozní podporu. Komise v rámci probíhajícího přezkumu těchto nástrojů navrhla zachování zvláštních podmínek pro nejvzdálenější regiony⁹⁵. V zájmu podpory rozvoje zemědělství a venkova v rámci nejvzdálenějších regionů bude Komise v partnerství s členskými státy pracovat na přizpůsobení a modernizaci stávajících opatření financovaných programem POSEI, a to za účelem vyváženějšího rozvoje mezi různými zemědělskými odvětvími (tradiční vývozní odvětví a odvětví živočišné výroby a diverzifikace rostlinné výroby). V souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu přijala Komise opatření na podporu nejvíce postižených zemědělských producentů⁹⁶. Vzhledem k souvisejícímu nárůstu cen potravin a riziku narušení a s cílem zaručit potravinové zabezpečení zahrnovala tato opatření zálohy na platby zemědělcům, dočasná pravidla umožňující poskytovat podporu společností postiženým krizí i v zemědělsko-potravinářském odvětví⁹⁷ a flexibilitu v oblasti dovozu krmiv.

Komise vyzývá dotčené členské státy a nejvzdálenější regiony, aby:

- při podpoře ekologické, digitální a spravedlivé transformace věnovaly zvláštní pozornost odvětví zemědělství a rozvoje venkova v nejvzdálenějších regionech, a vycházely přitom z jejich předností a zabývaly se jejich omezeními,
- podporovaly diverzifikaci, modernizaci zemědělství a větší potravinovou autonomii a investovaly do technologií účinně využívajících zdroje, prohlubovaly dovednosti a umožňovaly změny kvalifikace pracovníků v zemědělství.

Komise:

- zajistí, aby strategické plány SZP členských států byly v souladu s požadavky nařízení o SZP

⁹¹ Program speciálně zaměřený na odlehlost a ostrovní charakter; nařízení (EU) č. 228/2013.

⁹² 99. bod odůvodnění nařízení (EU) 2021/2115.

⁹³ COM(2020) 846 final; SWD(2020) 379 final; SWD(2020) 374 final; SWD(2020) 398.

⁹⁴ Pokyny Evropské unie ke státní podpoře v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech na období 2014 až 2020 (Úř. věst. C 201, 1.7.2014, s. 1) ve znění s prodlouženou platností do 31. prosince 2022 (Úř. věst. C 424, 8.12.2020, s. 30); nařízení Komise (EU) č. 702/2014.

⁹⁵ [Veřejná konzultace k revidovaným pravidlům státní podpory v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech \(ec.europa.eu\).](https://ec.europa.eu/veřejná_konzultace_k_revidovaným_pravidlům_státní_podpory_v_odvětvích_zemědělství_a_lesnictví_a_ve_venkovských_oblastech)

⁹⁶ COM(2022) 133 final.

⁹⁷ C(2022) 1890.

a zahrnovaly specifika nejvzdálenějších regionů a aby se v plánech odrážely priority EU, pokud jde o podporu ekologické, digitální a spravedlivé transformace,

- bude spolupracovat s příslušnými členskými státy na zlepšení jejich plánování v rámci programu POSEI a výročních zpráv o provádění a na tom, aby zajistila soulad akcí financovaných z programu POSEI se strategickými plány SZP, například soulad s environmentálními a sociálními cíli a cíli diverzifikace,
- naváže na provádění doporučení zprávy o programu POSEI za rok 2021⁹⁸, zejména těch, která se týkají potřeby spravedlivého rozdělování podpory, prosazování postupů udržitelného zemědělství, kvality výrobků, diferenciací produktů a výměny osvědčených postupů,
- bude v souladu s dlouhodobou vizí pro venkovské oblasti analyzovat zemědělství nejvzdálenějších regionů v rámci působnosti Střediska EU pro sledování venkovských oblastí a v rámci platformy pro oživení venkova, bude sdílet znalosti v rámci evropské sítě pro SZP a zkoumat možnosti spolupráce,
- v rámci programu LEADER bude dále prosazovat místní rozvoj a podporovat zavádění inovací a technologií v zemědělství, zejména prostřednictvím Evropského inovačního partnerství v oblasti zemědělské produktivity a udržitelnosti,
- bude podporovat zvyšování míry potravinové autonomie v nejvzdálenějších regionech prostřednictvím obou nástrojů SZP při současném zajištění kvalitních potravin díky udržitelnému hospodářství.

2.3 SPRÁVNÝM SMĚREM: PODPORA EKOLOGICKÉ A DIGITÁLNÍ TRANSFORMACE

2.3.1 EKOLOGICKÁ TRANSFORMACE: SMĚREM K UDRŽITELNÉMU HOSPODÁŘSTVÍ

Cílem ekologické transformace je dosáhnout udržitelné, ekologické a klimaticky neutrální transformace společnosti a hospodářství napříč politikami. Komise se ve sdělení Zelená dohoda pro Evropu⁹⁹ zavázala věnovat zvláštní pozornost nejvzdálenějším regionům s ohledem na jejich zranitelnost vůči přírodním katastrofám a na jejich jedinečnou biologickou rozmanitost a bohaté obnovitelné zdroje energie. Tyto regiony mají dobré předpoklady k tomu, aby se staly vzorem rozvoje respektujícího oběhové hospodářství a klimatickou neutralitu a provádějího investice a vytvářejícího pracovní místa v oblasti ekologických a modrých řešení v odvětvích, jako je cestovní ruch, zemědělství a rybolov. Respondenti v rámci veřejné konzultace zařadili klima, biologickou rozmanitost a životní prostředí mezi pět nejvýznamnějších témat pro aktivity EU v těchto regionech.

Opatření v oblasti klimatu

EU se zavázala k dosažení cílů Pařížské dohody, včetně cílů v oblasti přizpůsobení se změně klimatu zaměřených na posílení odolnosti. Nejvzdálenější regiony jsou obzvláště vystaveny dopadům změny klimatu, včetně extrémních povětrnostních událostí, a vyžadují uplatnění individualizovaných opatření pro přizpůsobení se změně klimatu. V souvislosti s tím předpokládá strategie pro přizpůsobení se změně klimatu z roku 2021 výměnu informací o řešeních pro přizpůsobení se změně klimatu mezi těmito regiony a jejich sousedy. Návrh Komise

⁹⁸ COM(2021) 765 final

⁹⁹ COM(2019) 640 final.

na zřízení Sociálního fondu pro klimatická opatření¹⁰⁰ předpokládá, že sociální plány pro klimatická opatření členských států budou analyzovat dopady systému ETS na zranitelné skupiny s přihlédnutím ke specifikům odlehlých regionů. Kromě toho může podporovat cenově dostupnou nízkoemisní dopravu v ostrovních a odlehlých oblastech.

Komise vyzývá dotčené členské státy a nejvzdálenější regiony, aby:

- podporovaly výzkum v oblasti změny klimatu, například aby vyvíjely inovativní nástroje pro předvídání klimatických jevů a pro posílení znalostí o dopadech změny klimatu, a využívaly přitom příležitostí v rámci fondů politiky soudržnosti a dalších programů EU, například programu LIFE a programu Horizont Evropa,
- posilovaly spolupráci se sousedními zeměmi v oblasti změny klimatu, prevence rizik a odolnosti, a to mimo jiné prostřednictvím programů Interreg,
- zohlednily specifika nejvzdálenějších regionů ve vnitrostátních plánech v rámci Sociálního fondu pro klimatická opatření a žádaly o finanční prostředky z Inovačního fondu,
- se zapojily do mise EU „Přízpůsobování se změně klimatu“ a využívaly příležitostí, které přináší.

Komise:

- bude v rámci programu Horizont Evropa podporovat spolupráci a výzkum v oblasti společných výzev, a v rámci programu LIFE bude podporovat opatření v oblasti klimatu, podpoří výměny informací o opatřeních v oblasti klimatu mezi nejvzdálenějšími regiony a jejich sousedy v rámci EFRR,
- podpoří opatření v oblasti prevence rizik a odolnosti vůči přírodním katastrofám, bude podporovat výměnu znalostí mezi nejvzdálenějšími regiony a jejich sousedy,
- pomůže určit řešení pro otázky chudoby v oblasti mobility související s nárůstem cen dopravy,
- bude i nadále náležitě zohledňovat nejvzdálenější regiony při provádění Fondu solidarity EU¹⁰¹.

Energie z obnovitelných zdrojů a energetická účinnost

Díky svým bohatým zdrojům obnovitelné energie – sluneční, větrné, mořské a geotermální – mohou být nejvzdálenější regiony tahouny v přechodu na čistou energii a mohou tak pomoci v dosažení cíle EU, kterým je klimatická neutralita do roku 2050. Tyto regiony jsou však stále závislé na dovozu fosilních paliv, která pokrývají většinu jejich energetických potřeb, což s sebou nese vysoké emise a náklady. Vzhledem k vysokým cenám energií, které ještě zhoršuje současné geopolitické napětí, dochází ke zvyšování rizika energetické chudoby. Směrnice o energetické účinnosti¹⁰² vyzývá členské státy, aby zmírnily energetickou chudobu a aby při stanovování cílů pro úspory energie zohlednily regionální teplotní rozdíly.

¹⁰⁰ COM(2021) 568 final.

¹⁰¹ Prohlášení Konference předsedů nejvzdálenějších regionů z listopadu 2021, společné stanovisko členských států a nejvzdálenějších regionů z ledna 2022.

¹⁰² Směrnice 2012/27/EU.

Některé z nejvzdálenějších regionů (například Kanárské ostrovy, Azory, Madeira a Réunion) zavádějí inovativní řešení výroby energie z obnovitelných zdrojů, zejména geotermální energie, která v některých z nich již pokrývá velkou část poptávky po elektřině. Investice do výroby a ukládání energie z obnovitelných zdrojů mohou zvýšit energetickou autonomii nejvzdálenějších regionů a pomoci k naplnění cíle EU v oblasti klimatické neutrality do roku 2050 a cíle v oblasti snižování emisí a zvyšování spotřeby energie z obnovitelných zdrojů do roku 2030. Regulační rámec EU stimuluje investice do čisté energie a do malých decentralizovaných systémů energie z obnovitelných zdrojů, včetně odvětví vytápění a chlazení¹⁰³. Strategie pro obnovitelnou energii na moři z roku 2020¹⁰⁴ zdůrazňuje potenciál nejvzdálenějších regionů jakožto průkopníků v oblasti dekarbonizace. Energetickou transformaci v nejvzdálenějších regionech mohou podpořit fondy politiky soudržnosti, iniciativa „Čistá energie pro ostrovy EU“, nástroj „Nová energetická řešení optimalizovaná pro ostrovy (NESOI)“ a Nástroj pro oživení a odolnost. Program LIFE může financovat zavádění technologií, nové obchodní modely a související dovednosti.

V souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu Komise navrhla plán REPowerEU, který má řešit energetickou závislost¹⁰⁵, a dočasný krizový rámec státní podpory, který umožňuje poskytovat podporu na pokrytí dodatečných nákladů v důsledku zvýšení cen plynu a elektřiny¹⁰⁶.

Komise vyzývá dotčené členské státy a nejvzdálenější regiony, aby:

- zajistily, aby vnitrostátní/regionální právní předpisy podporovaly využívání obnovitelných zdrojů energie a energetickou účinnost, zohlednily situaci nejvzdálenějších regionů ve vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu,
- poskytovaly cílenou podporu domácnostem postiženým energetickou chudobou,
- investovaly do obnovitelných zdrojů energie a energetické účinnosti při využívání přírodních zdrojů, podporovaly nejvzdálenější regiony při uplatňování drobných řešení využívajících obnovitelné zdroje energie v odlehlých oblastech s cílem překonat nedostatek energetické infrastruktury,
- začlenily rozvoj energie z obnovitelných zdrojů na moři do územních plánů námořních prostor, jak předpokládá Strategie pro obnovitelnou energii na moři,
- zajistily, že nejvzdálenější regiony budou zohledněny v podpůrných opatřeních plánu REPowerEU.

Komise:

- podpoří výzkum v oblasti inteligentních sítí, ukládání energie, mořské energie a obnovitelných zdrojů energie,
- zohlední specifika nejvzdálenějších regionů EU ve strategii EU pro solární energii,
- bude podporovat výměnu zkušeností s inovativním řízením energie, například v rámci programu Interreg,
- vypracuje studii o přechodu na čistou energii na ostrovech EU, včetně nejvzdálenějších regionů, bude podporovat jejich energetickou transformaci prostřednictvím iniciativy „Čistá energie pro ostrovy EU“ a nástroje NESOI.

¹⁰³ COM(2021) 557 final.

¹⁰⁴ COM(2021) 741 final.

¹⁰⁵ COM(2022) 108 final.

¹⁰⁶ C(2022) 1890 final.

Oběhové hospodářství

Vzhledem ke své závislosti na dovozu zdrojů, vysoké produkci odpadů způsobené cestovním ruchem a vývozu odpadů mohou mít nejuvzdálenější regiony z řešení oběhového hospodářství značný prospěch. V souvislosti s tím podporuje akční plán pro oběhové hospodářství z roku 2020¹⁰⁷ řešení přizpůsobená na míru těmto regionům. Většina nejuvzdálenějších regionů připravila akční plány pro oběhové hospodářství, které zahrnují udržitelnou výrobu a spotřebu a nakládání s odpady. Mohou jim pomoci prostředky z fondů EU: EFRR a ESF+ mohou podpořit infrastrukturu a odbornou přípravu, program LIFE může financovat různé projekty, například v oblasti nakládání s odpady, a ENRAF může podporovat sběr a zpracování mořského odpadu. V letech 2014–2020 podporoval EFRR projekty, například na Azorech, zaměřené na využití odpadu ze skládek, zvýšení opětovného využití přírodních zdrojů a dekontaminaci půdy.

Komise vyzývá dotčené členské státy a nejuvzdálenější regiony, aby:

- zintenzivnily úsilí v oblasti nakládání s odpady, zejména pokud jde o zlepšení oběhovosti při nakládání s biologickým odpadem a jeho zpracování a při omezování odpadů prostřednictvím opětovného použití nebo opravy, kombinovaly prostředky z fondů s finančními nástroji a využívaly nástroj „Green Assist“,
- vytvářely a prováděly akční plány pro oběhové hospodářství a využívaly nástroj TAIEX-REGIO PEER 2 PEER ke vzájemnému učení s ostatními regionálními orgány.

Komise:

- zohlední specifika nejuvzdálenějších regionů při navrhování harmonizace systémů odděleného sběru odpadů, jak předpokládá akční plán pro oběhové hospodářství,
- bude podporovat účinné využívání zdrojů a oběhové hospodářství v těchto regionech, bude podporovat výměnu osvědčených postupů prostřednictvím Platformy zainteresovaných stran pro oběhové hospodářství.

¹⁰⁷

COM(2020) 98 final.

2.3.2 PODPORA DIGITÁLNÍ TRANSFORMACE: VYTVÁŘENÍ NOVÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ

Digitalizace může propojovat lidi, služby a podniky bez ohledu na jejich polohu, a tím pomoci nejvzdálenějším regionům překonat omezení způsobená odlehlostí. Víze Digitálního kompasu 2030¹⁰⁸ pro digitální transformaci může vést tento přechod, včetně zavádění digitální infrastruktury a rozvoje digitálních dovedností.

Investice do digitální infrastruktury může podpořit několik fondů EU. Program Digitální Evropa¹⁰⁹ posiluje kritické digitální kapacity EU a usiluje o překlenutí digitální propasti mezi Evropou a nejvzdálenějšími regiony. Pracovní program evropských center pro digitální inovace na období 2021–2023¹¹⁰ podporuje členské státy v řešení digitálních potřeb jejich nejvzdálenějších regionů. Nástroj pro propojení Evropy pak může podporovat udržitelnou infrastrukturu a integraci sítí: jeho pracovní program pro digitální oblast na období 2021–2025¹¹¹ může podporovat zavádění podmořských kabelů a satelitního připojení. EFRR dále přispěje k tvorbě inkluzivní digitální společnosti v těchto regionech. Pokud jde o digitální dovednosti, EU si v rámci akčního plánu evropského pilíře sociálních práv klade za cíl vybavit těmito základními dovednostmi alespoň 80 % dospělých obyvatel EU. Sdělení o formování digitální budoucnosti Evropy¹¹² a akční plán digitálního vzdělávání se zaměřují na podporu digitálního vzdělávání a dovedností. EFRR podporuje rozvoj dovedností prostřednictvím vzdělávací infrastruktury.

Kromě toho zřizuje návrh programu EU pro bezpečnou konektivitu¹¹³ systém kosmické konektivity, který má zajistit celosvětový přístup k bezpečným službám družicové komunikace pro státní uživatele a tím propojovat správní orgány. Kromě toho stěžejní programy EU v oblasti vesmíru – Copernicus, Galileo a EGNOS¹¹⁴ – poskytují velmi vysoce výkonná data a služby, které mohou umožnit digitální transformaci celých odvětví v rámci ekonomik nejvzdálenějších regionů, včetně zemědělství a dopravy. Data z kosmických systémů EU jsou rovněž užitečná pro služby civilní ochrany a pro monitorování životního prostředí. Nejvzdálenější regiony mohou využívat unijních a vnitrostátních nástrojů, jako jsou například strukturální a investiční fondy a národní plány pro oživení a odolnost, jakož i program Horizont Evropa, program InvestEU nebo iniciativu Cassini pro podnikání v oblasti vesmíru.

Komise vyzývá dotčené členské státy a nejvzdálenější regiony, aby:

- při určování kandidátských subjektů pro síť center pro digitální inovace v souladu s programem Digitální Evropa zohlednily potřeby nejvzdálenějších regionů,
- využívaly příležitosti k financování digitální infrastruktury a konektivity v rámci Nástroje pro propojení Evropy (např. podmořských kabelů a satelitních spojení) a v rámci programu

¹⁰⁸ COM(2021) 118 final.

¹⁰⁹ Nařízení (EU) 2021/694.

¹¹⁰ C(2021) 7911 final.

¹¹¹ C(2021) 9463 final.

¹¹² COM(2020) 67 final.

¹¹³ COM(2022) 57 final.

¹¹⁴ Služby poskytované programem EGNOS by do konce roku 2026 měly pokrývat území, která se ze zeměpisného hlediska nacházejí v Evropě, včetně Azor, Kanárských ostrovů a Madeiry (nařízení (EU) 2021/696, kterým se zavádí Kosmický program Unie a zřizuje Agentura Evropské unie pro Kosmický program).

Digitální Evropa,

- podporovaly digitální dovednosti ve vzdělávání a odborné přípravě s využitím všech možností financování EU¹¹⁵, včetně podpory partnerství v oblasti dovedností v rámci paktu pro dovednosti.

Komise:

- analyzuje využívání digitálních řešení v nejuvzdálenějších regionech a pomůže jim využívat příležitostí a podpory v rámci programů EU, jak navrhuji nejuvzdálenější regiony, prozkoumá možnosti podpory satelitních sítí s cílem zajistit konektivitu ve všech oblastech,
- ve spolupráci s členskými státy navrhne v zájmu pokrytí potřeb nejuvzdálenějších regionů další centra nebo subjekty, pokud původní síť center pro digitální inovace nepokryje jejich digitální potřeby,
- podpoří výměnu informací a osvědčených postupů, bude nadále podporovat účast nejuvzdálenějších regionů v síti poradenských kanceláří pro širokopásmové připojení,
- bude podporovat základní digitální gramotnost prostřednictvím fondů a programů EU, jako je Erasmus+ a ESF+, a také pokročilé digitální dovednosti prostřednictvím programu Digitální Evropa,
- bude podporovat využívání dat z kosmických systémů, služeb a aplikací EU s cílem umožnit digitalizaci ekonomik v nejuvzdálenějších regionech.

3. SPOLUPRÁCE S OSTATNÍMI EVROPSKÝMI REGIONY, SOUSEDNÍMI ZEMĚMI I MIMO NĚ

Program Interreg a spolupráce s nástrojem Globální Evropa a nástroje financování pro zámořské země a území

Nejuvzdálenější regiony představují vzhledem ke své poloze jedinečný přínos pro vnější vztahy EU a pro prosazování našich zájmů a hodnot. Díky nim je EU skutečně globálním hráčem. V souladu se strategií EU „Globální brána“ je spolupráce se sousedními zeměmi a územími rovněž nezbytná pro hospodářský rozvoj těchto regionů a regionální integraci. Respondenti v rámci veřejné konzultace vybrali tuto spolupráci jako jednu z pěti hlavních priorit. Dohoda o partnerství mezi EU a africkými, karibskými a tichomořskými státy, která byla iniciována v roce 2021, podporuje spolupráci afrických, karibských a tichomořských států se zámořskými zeměmi a územími a s nejuvzdálenějšími regiony například v oblasti obchodu, energetiky, digitalizace, změny klimatu, životního prostředí a cestovního ruchu.

Všechny nejuvzdálenější regiony jsou zapojeny do programů evropské územní spolupráce Interreg, které podporují spolupráci mezi nejuvzdálenějšími regiony a sousedními zeměmi či územími. Tato spolupráce je však omezená z důvodu regulačních, administrativních, rozpočtových a politických problémů¹¹⁶. Komise zjednodušila své postupy, aby spolupráci usnadnila: V letech 2021–2027 se programy společně financované z EFRR (nejuvzdálenější regiony), nástroje Globální Evropa (třetí země) nebo rozhodnutí o přidružení zámořských zemí a území (ZZÚ) řídí jednotným souborem pravidel. Kromě podpory spolupráce s ostatními regiony EU, mimo jiné prostřednictvím programu Interreg Europe, vyčlenila EU v rámci EFRR 281 milionů EUR na podporu spolupráce mezi nejuvzdálenějšími regiony a jejich sousedy a 15 milionů EUR na podporu spolupráce mezi ZZÚ a dalšími partnery za účelem podpory

¹¹⁵ Stanovisko EHSV ECO/567 vyzývá k přijetí opatření k zajištění digitálního přístupu v nejuvzdálenějších regionech.

¹¹⁶ Některé partnerské země programu Interreg Indický oceán neuznávají Mayotte jako francouzský nejuvzdálenější region.

společných projektů, jako jsou univerzitní kurzy, spolupráce mezi nemocnicemi nebo finanční institucemi. Spolupráci mohou podpořit také programy Horizont Evropa nebo LIFE.

Komise vyzývá dotčené členské státy a nejuvzdálenější regiony, aby:

- v rámci svých programů Interreg a nového specifického cíle Interreg zaměřeného na lepší správu analyzovaly příležitosti regionální spolupráce a pracovaly na překonání překážek spolupráce,
- využívaly fond EFRR ke spolupráci s ostatními členskými státy, zeměmi mimo EU nebo zámořskými zeměmi a územími¹¹⁷.

Komise:

- bude v koordinaci s příjemci usnadňovat provádění projektů financovaných společně z fondu EFRR, nástroje Globální Evropa a rozhodnutí o přidružení zámoří,
- zmapuje příležitosti a výzvy regionální spolupráce v jednotlivých pánvích a určí klíčové oblasti pro spolupráci, bude rozvíjet příležitosti a podporovat spolupráci, bude podporovat výměny v jednotlivých oblastech,
- při revizi zeměpisných strategií zohlední úlohu a specifika nejuvzdálenějších regionů, zahrne tyto regiony do konzultačních mechanismů, jak navrhuji nejuvzdálenější regiony.

Obchod

Blízkost nejuvzdálenějších regionů k zemím mimo EU nabízí příležitosti pro obchod a spolupráci. Tyto regiony však čelí konkurenci okolních zemí, které vyrábějí podobné zboží za nižší cenu a s nižšími zdravotními, bezpečnostními a environmentálními standardy.

Komise bude i nadále zohledňovat citlivé produkty nejuvzdálenějších regionů při sjednávání dohod o volném obchodu, posuzování jejich dopadů a přijímání opatření v případě možných negativních dopadů, včetně ochranných doložek. Posouzení dopadů na udržitelnost týkající se dohody o volném obchodu mezi EU a Indonésií a Globální dohody s Mexikem již zájmy nejuvzdálenějších regionů analyzují¹¹⁸. Dohoda mezi EU a Mercosurem z roku 2019 obsahuje ustanovení, která mají zabránit narušení trhů v těchto regionech v důsledku dovozu ze států Mercosuru¹¹⁹. Nejuvzdálenější regiony jsou zároveň vybízeny k tomu, aby s ohledem na svou integraci do globálních a regionálních hodnotových řetězců využívaly příležitosti plynoucích z dohod o volném obchodu, zejména se zeměmi ve svém geografickém regionu¹²⁰. Komise kromě toho navrhla prodloužení platnosti a vylepšení právních předpisů EU, které stanoví výhradně zvláštní daňová a celní pravidla pro nejuvzdálenější regiony, a které přijala Rada¹²¹.

Komise vyzývá dotčené členské státy, aby:

- zapojily nejuvzdálenější regiony do procesu utváření svých postojů k obchodním dohodám,
- identifikovaly obchodní příležitosti vhodné pro nejuvzdálenější regiony a podporovaly jejich

¹¹⁷ Podle čl. 63 odst. 4 nařízení (EU) 2021/1060.

¹¹⁸ [Posouzení dopadů na udržitelnost týkající se dohody o volném obchodu mezi Evropskou unií a Indonéskou republikou: závěrečná zpráva \(ec.europa.eu\)](#), [Posouzení dopadů na udržitelnost týkající se modernizace obchodní části Globální dohody s Mexikem \(ec.europa.eu\)](#)

¹¹⁹ [Obchodní dohoda mezi EU a Mercosurem: hlavní body dohody \(ec.europa.eu\)](#)

¹²⁰ Viz také [sdělení o přezkumu obchodní politiky \(ec.europa.eu\)](#)

¹²¹ Rozhodnutí Rady (EU) 2020/1790, (EU) 2020/1791, (EU) 2020/1792, (EU) 2021/991; nařízení Rady (EU) 2021/2048.

obchodní kapacitu a integraci do regionálních a globálních hodnotových řetězců.

Komise:

- bude i nadále zohledňovat obavy nejvzdálenějších regionů při posuzování dopadů na udržitelnost v rámci jednání o obchodních dohodách,
- dále posílí transparentnost jednání o dohodách o volném obchodu v nejvzdálenějších regionech a jejich provádění tím, že zajistí zapojení jejich zúčastněných stran do dialogů, konzultací a poradních skupin občanské společnosti, jak navrhuji nejvzdálenější regiony¹²²,
- bude informovat nejvzdálenější regiony o možnostech stávajících obchodních dohod mezi EU a třetími zeměmi a zvyšovat o nich povědomí,
- bude v nejvzdálenějších regionech propagovat novou asistenční službu EU pro obchod „Access2Markets“, aby jim pomohla využívat obchodní dohody a vyvážet na trhy mimo EU.

Migrace

Některé nejvzdálenější regiony, zejména Kanárské ostrovy, Francouzská Guyana, Mayotte a Svátý Martin, čelí silným migračním tlakům ze sousedních zemí. Jen v roce 2019 se na Mayotte pokusilo vstoupit více než 27 000 osob (což odpovídá 10 % populace tohoto ostrova)¹²³ a v roce 2021 na Kanárské ostrovy dorazilo více než 23 000 osob¹²⁴. Odhaduje se, že 12 % obyvatel Francouzské Guyany tvoří nelegální migranti. Je zapotřebí přijmout vhodná a **přízpůsobená opatření** k řešení specifických migračních výzev v nejvzdálenějších regionech, pokud jde například o zajištění přijímacích podmínek a postupů pro žadatele o azyl, správu a kontrolu hranic či integraci migrantů. Zvláštní pozornost je třeba věnovat nezletilým osobám bez doprovodu.

Financování ze zdrojů EU může v těchto oblastech podpořit a doplnit regionální a vnitrostátní financování. Podle nařízení EU, kterými se zřizují Azylový, migrační a integrační fond (AMIF), Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (BMVI) a Fond pro vnitřní bezpečnost (ISF), by příslušné členské státy měly zajistit, aby jejich vnitrostátní strategie a programy v rámci těchto fondů řešily specifické výzvy, jimž nejvzdálenější regiony čelí při řízení migrace¹²⁵. Kromě toho je cílem navrhovaného paktu o migraci a azylu¹²⁶ předcházet nelegální migraci a zaručit azyl těm, kteří jej potřebují.

Komise vyzývá dotčené členské státy a nejvzdálenější regiony, aby:

- zajistily, že vnitrostátní strategie a programy v rámci fondů EU AMIF, BMVI a ISF budou řešit specifické výzvy nejvzdálenějších regionů při řízení migrace, jak předpokládají nařízení zřizující tyto fondy, zajistily spolupráci při provádění evropských, vnitrostátních a regionálních strategií a programů týkajících se migrace v nejvzdálenějších regionech, zajistily náležité podmínky pro nezletilé osoby bez doprovodu,
- usilovaly o synergii při využívání fondů EU k řešení výzev, jimž nejvzdálenější regiony čelí

¹²² Prohlášení Konference předsedů nejvzdálenějších regionů z listopadu 2021, a také na základě požadavků respondentů veřejné konzultace.

¹²³ Tiskové prohlášení francouzského ministerstva vnitra a ministra pro zámořská území ze dne 11. února 2021.

¹²⁴ Zdroj: Euromed Rights a UNHCR.

¹²⁵ Nařízení (EU) 2021/1147, 64. bod odůvodnění; Nařízení (EU) 2021/1148, 63. bod odůvodnění; nařízení (EU) 2021/1149, 58. bod odůvodnění: všechna tato nařízení uvádějí, že příslušné členské státy by měly zajistit, aby jejich vnitrostátní programy řešily specifické výzvy, jimž nejvzdálenější regiony čelí při řízení migrace.

¹²⁶ COM(2020) 609 final.

při řízení migrace, a vyčlenily odpovídající finanční prostředky,

- do tvorby a provádění těchto programů zapojily regionální orgány a zúčastněné strany.

Komise:

- bude sledovat uplatňování partnerského přístupu v rámci vnitrostátního programování a provádění sdíleného řízení, aby zajistila, že vnitrostátní programy v rámci fondů AMIF, BMVI a ISF budou řešit specifické výzvy týkající se migrace v nejuvzdálenějších regionech a nově se objevující hrozby, jimž nejuvzdálenější regiony čelí,
- podpoří zvyšování povědomí v nejuvzdálenějších regionech a bude povzbuzovat místní a regionální orgány k tomu, aby využívaly potenciál nabízený fondy EU za účelem řešení místních nedostatků a potřeb, bude prosazovat synergie mezi různými fondy EU při řešení migračních a bezpečnostních výzev,
- bude sledovat migrační situaci v nejuvzdálenějších regionech, které jsou obzvláště vystaveny přílivu migrantů, a bude podle potřeby podporovat členské státy při vytváření na míru přizpůsobených řešení,
- využije pracovní programy tematických nástrojů v rámci fondů AMIF, BMVI a ISF, aby pomohla řešit migrační výzvy, jimž tyto regiony čelí, včetně podpůrných opatření pro nezletilé osoby bez doprovodu.

4. SILNĚJŠÍ PARTNERSTVÍ, DIALOG A PODPORA

Začlenění specifik nejuvzdálenějších regionů zůstává prioritou Komise, aby se zajistilo, že politiky, právní předpisy, fondy a programy EU budou přizpůsobeny těmto regionům, jak je stanoveno v článku 349 Smlouvy o fungování EU. Komise při tvorbě svých politik systematicky zohledňuje zájmy těchto regionů. Jen v roce 2021 Komise zohlednila specifika těchto regionů v téměř 30 legislativních návrzích, politických iniciativách a pracovních programech, například v rámci programu Horizont Evropa, Nástroje pro propojení Evropy, programu LIFE, fondu ENRAF a programů Erasmus+ a Digitální Evropa. Pokyny pro zlepšování právní úpravy¹²⁷ dále posilují posouzení územních dopadů, aby bylo možné posoudit dopad legislativních návrhů na konkrétní regiony, včetně nejuvzdálenějších regionů.

Nejuvzdálenější regiony mohou využívat mnoha nových možností podpory v rámci politik EU, které jim pomohou utvářet, provádět a financovat na míru přizpůsobené strategie regionálního rozvoje. Komise je odhodlána podpořit tyto regiony při provádění nezbytných reforem a investic, při využívání příležitostí a synergií v rámci programů EU a při zlepšování administrativní kapacity, a za tímto účelem zřizuje poradenský nástroj. Komise pořádá pravidelná setkání na vysoké úrovni a zasedání pracovních skupin s nejuvzdálenějšími regiony a jejich členskými státy a je odhodlána posilovat dialog, aby lépe porozuměla obavám obyvatel těchto regionů a zvýšila informovanost o politikách EU. V těchto regionech také podporuje dialog s občany a informační střediska Europe Direct.

Komise vyzývá dotčené členské státy a nejuvzdálenější regiony, aby:

- pro každý nejuvzdálenější region společně vypracovaly plán regionálního rozvoje, který bude řešit potřeby každého z regionů, určily překážky a oblasti, které je třeba reformovat, rozvíjely specifická aktiva a komparativní výhody a investovaly do nich, stanovily priority a odpovídajícím způsobem přidělovaly finanční prostředky,

¹²⁷

COM(2021) 219 final.

- využívaly specifických příležitostí pro nejvzdálenější regiony v rámci politických iniciativ a právních předpisů, programů a fondů EU,
- rozvíjely svou celkovou administrativní kapacitu a účastnily se iniciativ Komise zaměřených na budování administrativní kapacity¹²⁸, při přípravě velkých projektů využívaly technickou pomoc, využívaly existující nástroje EU, například nástroj Jaspers¹²⁹, budovaly svou kapacitu pro zapojení do soutěžních programů,
- pro pomoc s klíčovými reformami využívaly Nástroj pro technickou podporu, a to zejména v oblastech uvedených v tomto sdělení, obzvláště vítány jsou žádosti podané společně více regiony, které umožňují využití úspor z rozsahu a sdílení osvědčených postupů,
- na místní úrovni šířily informace poskytované Komisí o možnostech financování,
- rozšířily shromažďování údajů v nejvzdálenějších regionech s cílem překlenout stávající rozdíly v regionálních statistikách.

Komise:

- zavede poradenské nástroje, které budou jednotlivým nejvzdálenějším regionům na požádání pomáhat při tvorbě plánů regionálního rozvoje, reforem a investičních programů, umožní synergie mezi příležitostmi v rámci fondů a programů EU,
- bude vybízet nejvzdálenější regiony k využívání Nástroje pro technickou podporu za účelem získání individualizovaného technického odborného poradenství při navrhování a provádění reforem v široké škále oblastí politiky, bude s pomocí koordinačních orgánů oslovovat nejvzdálenější regiony při každoročním zavádění Nástroje pro technickou podporu v jednotlivých zemích,
- vytvoří portál o příležitostech, které mají nejvzdálenější regiony k využívání fondů, programů a politických iniciativ EU, zahájí řadu informačních schůzek o programech a stěžejních iniciativách EU, které budou určeny malým a středním podnikům, nevládním organizacím a veřejnosti v těchto regionech,
- v rámci pracovní skupiny pro nejvzdálenější regiony analyzuje návrhy nejvzdálenějších regionů a jejich členských států (prohlášení Konference předsedů nejvzdálenějších regionů z roku 2021, společné stanovisko z roku 2022) a navrhne následná opatření,
- začlení specifika nejvzdálenějších regionů do iniciativ, legislativních návrhů a programů prostřednictvím na míru přizpůsobených a místně orientovaných přístupů, v případě potřeby s posouzením územního dopadu,
- bude nadále zohledňovat specifika těchto regionů při revizi nařízení a pokynů týkajících se státní podpory napříč odvětvími na základě stávajících ustanovení pro tyto regiony v právních předpisech EU týkajících se státní podpory,
- bude podporovat budování administrativních kapacit, související plány a pakty integrity a výměnu znalostí mezi řídicími orgány prostřednictvím existujících nástrojů¹³⁰, bude podporovat kapacitu pro zapojení do soutěžních programů,

¹²⁸ Například pilotní aktivita realizovaná společně s OECD a zaměřená na budování administrativních kapacit, nástroj TAIEX-REGIO PEER 2 PEER, komunity odborníků REGIO, rámec kompetencí, pakty integrity, vzdělávací program pro odborníky.

¹²⁹ [Společná pomoc na podporu projektů v evropských regionech \(JASPERS\) \(ec.europa.eu\)](https://ec.europa.eu/jaspers/).

¹³⁰ [Nástroj TAIEX-REGIO PEER 2 PEER \(ec.europa.eu\)](https://ec.europa.eu/taix-regio-peer-2-peer/) a komunity odborníků.

– posílí komunikaci a dialog s místními orgány, občanskou společností, podniky, veřejností a mladými lidmi, přičemž bude vycházet ze stávajících struktur, včetně dialogů s občany, bude rozvíjet strategické předvídání toho, jak klíčové trendy ovlivní nejvzdálenější regiony, aby bylo možné odpovídajícím způsobem přizpůsobit politiky a podporovat shromažďování údajů pro politiku založenou na faktech.

ZÁVĚR

Tato obnovená a posílená strategie pro nejdálčenější regiony je důkazem neochvějného odhodlání Komise usilovat o jejich rozvoj a prosperitu. Jedná se o institucionální povinnost zakotvenou v článku 349 Smlouvy o fungování EU, politickou nutnost, jelikož v těchto regionech žije 5 milionů občanů EU, ekonomickou nutnost s ohledem na nevyužitý potenciál těchto regionů, v neposlední řadě pro ekologickou ekonomiku, a o geostrategickou investici, která posiluje roli těchto regionů jako vstupní brány Evropské unie do zbytku světa.

Tím, že se lidé stanou středobodem této strategie a budoucích opatření, bude rovněž zajištěno, že všichni občané EU, bez ohledu na to, kde se narodili nebo kde žijí, budou mít přístup ke vzdělání, odborné přípravě, bydlení, zdravotní péči a základním životním podmínkám. Jde o to poskytnout mladým lidem příležitosti k využití jejich potenciálu.

V tomto duchu sdělení stanoví priority pro opatření EU na podporu udržitelného oživení a růstu v nejdálčenějších regionech, naplnění jejich potenciálu růstu a pomoc při překonávání rozdílů v kvalitě života mezi těmito regiony a zbytkem Unie.

Přestože toto úsilí vyžaduje silný závazek na úrovni EU, v první řadě vyžaduje, aby si každý region vytvořil vlastní vizi oživení a růstu. Navzdory jistým podobnostem jsou nejdálčenější regiony EU různorodé a jejich vize rozvoje musí být připravené na míru, navržené v úzké spolupráci s členskými státy, v souladu s evropskými prioritami, s uplatněním zásady partnerství a v rámci konzultací napříč všemi sektory společnosti v těchto územích. Udržitelná obnova vyžaduje také stanovení priorit na vnitrostátní i regionální úrovni, politickou vůli, reformy a administrativní kapacity.

Komise se zavazuje k posílení dialogu a individualizované podpory za tímto účelem. Nadále bude úzce spolupracovat s nejdálčenějšími regiony a jejich členskými státy a dalšími orgány, zejména Evropským parlamentem a Radou, při zohledňování specifík těchto regionů ve všech příslušných politikách EU. Znásobí své úsilí, aby těmto regionům pomohla zhodnotit jejich přednosti, využít nebývalé příležitosti, které jim poskytují politiky EU, jednotný trh a finanční podpora, a investovat do jejich budoucnosti.